

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 34409
Nom: Desenvolupament, desigualtat i relacions Nord-Sud
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1310 - Grau Sociologia	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre
1924 - Doble Grau en Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració	Facultat de Dret	5	Primer quadrimestre
1924 - Doble Grau en Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració	Facultat de Ciències Socials	5	Primer quadrimestre
1925 - Doble Grau en Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració	Facultat de Dret	5	Primer quadrimestre
1931 - Doble Grau en Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració Pública	Facultat de Dret	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1310 - Grau Sociologia	Estructura social i canvi social	OBLIGATÒRIA
1924 - Doble Grau en Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració	Assignatures obligatòries de cinquè curs	OBLIGATÒRIA
1924 - Doble Grau en Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració	Assignatures obligatòries de cinquè curs	OBLIGATÒRIA
1925 - Doble Grau en Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració	Assignatures obligatòries de cinquè curs	OBLIGATÒRIA
1931 - Doble Grau en Sociologia i Ciències Polítiques i de l'Administració Pública	Assignatures obligatòries de tercer curs	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

ARRIBA BUENO RAUL DE

RESUM

Aquesta assignatura, obligatòria, de 6 crèdits, s'imparteix al primer quadrimestre del tercer curs del grau i doble grau.

L'assignatura inclou sis continguts essencials. En primer lloc, el concepte de desenvolupament: les

dimensions contingudes en aquesta idea, la manera com es quantifica, l'heterogeneïtat de les situacions de desenvolupament-subdesenvolupament i la seva percepció com a procés dinàmic i conflictiu. En segon lloc, una perspectiva teòrica fonamentada en el concepte d'estil de desenvolupament, que permet apreciar el desenvolupament i la desigualtat com la resultant de la interacció de forces socials, en un moment històric concret i dins una carcassa sistèmica i estructural, que facilita la comprensió de perquè un determinat desenvolupament és viable i perquè entra en crisi i es transforma. En tercer lloc, una perspectiva històrica de les relacions Nord-Sud, que aborda la morfogènesi d'un món amb el Centre i la Perifèria, l'aparició i l'ocàs de la proposta d'un Nou Ordre Econòmic Internacional i l'aprofundiment de la globalització. El quart contingut se centra a analitzar situacions concretes de (sub)desenvolupament. El cinquè contingut fa referència a les institucions i polítiques públiques amb incidència en la cooperació internacional i desenvolupament econòmic. Finalment, el sisè contingut analitza diferents tensions i desafiaments actuals als països en desenvolupament, com ara pobresa i desigualtat, canvi climàtic, recursos naturals, fluxos migratoris, etc.

Els continguts d'aquesta assignatura, en què s'atorga a la política econòmica una especial rellevància en la dinàmica social, especialment a l'estudi d'experiències històriques de desenvolupament, complementen els d'algunes assignatures ja cursades pels estudiants.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Analitzar els fenòmens socials adoptant una perspectiva multidisciplinària (sociològica, psicosocial, econòmica, política, històrica i antropològica) .

Analitzar les dades empíriques sobre l'estructura, el canvi i els problemes socials.

Analitzar les relacions entre població, recursos i medi ambient i les condicions socials de la sostenibilitat.

Comprendre l'organització politicoeconòmica i l'evolució històrica de les societats contemporànies en l'àmbit global i local, i la seua relació amb les dinàmiques i els processos socials.

Comprendre la diversitat cultural de les societats.

Conèixer els impactes i costos socials i ecològics dels projectes de desenrotllament.

Conèixer els instruments necessaris per a elaborar, executar i avaluar programes de polítiques públiques i projectes d'intervenció social.

Conèixer les eines per a intervenir en situacions de crisi i conflictes socials.

Descriure i explicar les desigualtats socials a partir de les teories i els indicadors socials i detectar els processos emergents.

Elaborar informes i diagnòstics sobre problemàtiques socials.

Identificar i mesurar factors de vulnerabilitat social.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El concepte de desenvolupament

Dimensions de la idea de desenvolupament.

El desenvolupament com a procés dinàmic i conflictiu.

Criteris per a la quantificació del desenvolupament i la desigualtat.

Heterogeneïtat de les situacions de desenvolupament-subdesenvolupament.

2. Evolució històrica de les relacions Nord-Sud

Moment històric, forces socials i armadura.

Estructura de poder social, ordenament institucional i mecanisme econòmic.

El medi físic, la població i la composició, l'organització productiva, l'estructura social i la relació externa.

Viabilitat i crisi d'un estil de desenvolupament.

3. Estil de desenvolupament

Morfogènesi dun món amb Centre i Perifèria.
Lextensió del model exportador primari.
L'aprofundiment de la globalització.
Desafiaments de l'ordre econòmic global actual.
El paper de les empreses transnacionals en la configuració de les relacions Nord-Sud

4. Anàlisi de situacions concretes de (sub)desenvolupament.

Països de renda mitjana i baixa.
Economies emergents.
Els països menys avançats.
Estats fallits.

5. Polítiques i organitzacions de desenvolupament.

Esquema i actors de la política de cooperació al desenvolupament.
Objectius de desenvolupament sostenible.
Fonts de finançament del Sud.
Caracterització de l'ajut oficial al desenvolupament.

6. Anàlisi de tensions del desenvolupament.

Explotació laboral i globalització.
Pobresa i desigualtat.
Recursos naturals.
Desenvolupament i medi ambient.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	40,00
Preparació de classes	20,00

Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

- Lliçó magistral participativa.
- Presentacions orals per part dels i les estudiants.
- Estudi de casos.
- Debats.
- Elaboració d'esquemes, mapes conceptuals i quadros sinòptics.
- Busca de dades documentals i estadístics.
- Sessions de discussió i anàlisi grupal a partir de materials com a pel·lícules, documentals, exposicions, conferències, etc.

AVALUACIÓ

Examen escrit, examen tipus test i / o examen oral: 70%.

Avaluació continuada de les activitats teoricopràctiques: resolució d'exercicis i problemes, estudis de cas, elaboració de panells-pòster, assajos i articles, presentacions orals, informes, projectes, treball de camp i instruments de registre, pràctiques de laboratori ...: 30 %.

Es valorarà l'assistència regular i la participació activa dels i les estudiants tant a les sessions presencials a l'aula, com en les tutories, i en les activitats complementàries.

BIBLIOGRAFIA

- de Arriba, R. (2022): Actores y políticas de cooperación al desarrollo. Ed. Tirant lo Blanch. Cap. 1 y 6
- Acemoglu, D. (2003): Raíz histórica. Un enfoque histórico de la función de las instituciones en el desarrollo económico, Finanzas & Desarrollo, junio de 2003 - Acemoglu, D. y Robinson, J. A. (2012): Por qué fracasan los países. Deusto Ed., Madrid
- Alonso, J.A. (2019): Lecciones sobre economía mundial. Introducción al desarrollo y a las relaciones económicas internacionales. Ed. Civitas. - Arroyo, F. (2018): Exclusión y subdesarrollo en el mundo contemporáneo: la otra cara de la globalización. Ed. Síntesis
- Blasco, J., Farchy, J. (2022): El mundo está en venta. La cara oculta del negocio de las materias primas. Ed. Península - CEO (2018): Lobby Planet: https://corporateeurope.org/sites/default/files/lp_brussels_report_v7-spreads-lo.pdf

- Chang, Ha-Joon (2009): Retirar la escalera. La estrategia del desarrollo en perspectiva histórica. La Catarata. - Chang, Ha-Joon y Grabel, Ilene (2006): Reivindicar el desarrollo. Un manual de política económica alternativa. Intermon Oxfam, Barcelona
- Collier, P. (2008): El club de la miseria. Qué falla en los países más pobres del mundo. Turner, Madrid - Easterly, W. (2003): En busca del crecimiento. Andanzas y tribulaciones de los economistas del desarrollo. Ed. Antoni Bosch.
- Easterly, W. (2015): La carga del hombre blanco. Debate - Economistas sin Fronteras (2021): Otras formas de medir (y entender) el desarrollo. Dossieres EsF, 41.
- Fisas, V. (2022): El engaño de la ayuda al desarrollo en el mundo. Icaria. - Furtado, C. (1983): Breve introducción al desarrollo. Enfoque interdisciplinar. FCE, México
- George, S. (2015): Los usurpadores. Como las empresas transnacionales toman el poder. Ed. Icaria. - Gomez, C. (2017): Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS): una revisión crítica, Papeles de relaciones ecosociales y cambio global, 140
- Kothari, A. y otros (2019): Pluriverso: Un diccionario del posdesarrollo. Ed. Icaria. - Marangos, J. (2020): International Development and the Washington Consensus. A Pluralist Perspective. Routledge, Londres. - Moreno, P. (2019): El orden económico internacional", en Casares y Velasco: Política económica española: lecciones. Thomson Reuters-Civitas.
- Naciones Unidas (2023): Informe de los Objetivos de Desarrollo Sostenible 2023. New York. - Palazuelos, E. (2015): Economía política mundial. Ed. Akal. - Payne, A. y Phillips, N. (2012): Desarrollo. Alianza, Madrid
- Peet, R.; Hartwick, E. (2015): Theories of Development. Contentions, Arguments, Alternatives. Guildfor Press - Pilling, D. (2019): El delirio del crecimiento. Ed. Taurus - Prebisch, R. (1981): Capitalismo periférico. Crisis y transformación. Fondo de Cultura Económica, México.
- Sachs, W. (2022): Diccionario del desarrollo. Una guía del conocimiento como poder. Ed. El pez volador - Rist, G. (2002): El desarrollo: historia de una creencia occidental. La catarata - Roach, B. (2023): Corporate Power in a Global Economy. An ECI Teaching Module on Social and Environmental Issues, Economics in Context Initiative. Global Development Policy Center, Boston University
- Rodrik, D. (2012): La paradoja de la globalización. Antoni Bosch. - Rodrik, D. (2018): Hablemos claro sobre el comercio mundial. Ed. Deusto - Sen, A.K. (2000): Desarrollo y libertad. Planeta.

- March, J.M. (2013): Desarrollo económico. Estilos y políticas. Ed. Tirant Lo Blanch. Cap. 2 y 3
- Sotillo, J.A. (2017): El ecosistema de la cooperación. La agenda 2030 para el desarrollo sostenible. La Catarata, Madrid - Tandon, Y (2009): ¿Quién ayuda a quién? El efecto de la ayuda al desarrollo en el Tercer Mundo. Editorial Popular
- Tomás Carpi, J.A. (2016): La política económica en siglo XXI, en Sánchez, A; Tomás, J.A. (eds): Política económica 2015. Tirant lo Blanch - Unceta, K. (2013): Decrecimiento y Buen Vivir. ¿Paradigmas convergentes? Debates sobre el postdesarrollo en Europa y América Latina. Revista de Economía Mundial, 35
- Palazuelos, E. (2015): Economía política mundial. Akal. Cap. 2
- Strange, S. (2001): La retirada del Estado. Ed. Icaria. Cap. 4
- Unceta, K. (2009): Desarrollo, subdesarrollo, maldesarrollo y postdesarrollo. Una mirada transdisciplinar sobre el debate y sus implicaciones, Carta latinoamericana, 7